

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2019

32/2019

Laki Syyttäjälaitoksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Syyttäjälaitoksen asema, tehtävät ja organisaatio

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään Syyttäjälaitoksen asemasta, tehtävistä ja hallinnosta sekä syyttäjien tehtävistä.

2 §

Syyttäjälaitoksen asema ja tehtävä

Syyttäjälaitos vastaa itsenäisesti ja riippumattomasti syyttäjän toimien järjestämisestä.

3 §

Syyttäjälaitoksen organisaatio

Syyttäjälaitoksen keskushallintoyksikkönä toimii valtakunnansyyttäjän toimisto. Syyttäjälaitoksen toiminnan järjestämistä varten maa jakautuu syyttäjälalueisiin. Syyttäjälalueeseen kuuluu yksi tai useampi kunta.

Ylimpänä syyttäjänä ja syyttäjien esimiehenä toimii valtakunnansyyttäjä. Syyttäjälaitos kuuluu oikeusministeriön hallinnonalaan.

4 §

Valtakunnansyyttäjän toimiston tehtävät

Valtakunnansyyttäjän toimiston tehtävänä on:

- 1) ohjata ja kehittää Syyttäjälaitosta ja syyttäjän toimintaa;
- 2) vastata Syyttäjälaitoksen toiminnan tuloksellisuudesta;
- 3) valvoa syyttäjien toiminnan laillisuutta ja yhdenmukaisuutta;
- 4) Syyttäjälaitoksen yleinen hallinto, viestintä ja koulutus;
- 5) hoitaa toimialaansa kuuluvaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä;
- 6) vastata poliisimiehen tekemäksi epäiltyjen rikosten tutkinnanjohtajina toimivien syyttäjien toiminnan järjestämisestä.

HE 17/2018
Pevl 25/2018
LaVM 5/2018
EV 134/2018

5 §

Syyttäjälueen tehtävät

Syyttäjälue vastaa syyttäjän tehtävien järjestämisestä alueellaan käsiteltävissä rikosasioissa. Rikosasioiden jakamisesta syyttäjälueiden käsiteltäväksi voidaan määrätä alueista poiketen, jos se on tarpeen työn tasaamisen, käsittelyn joutuisuuden, erityisosaamisen tai muun erityisen syyn vuoksi.

Omalla toimialueellaan syyttäjälue kehittää syyttäjän toimintaa valtakunnansyyttäjän toimiston ohjauksessa, vastaa syyttäjän toiminnan tuloksellisuudesta, valvoo syyttäjien toiminnan laillisuutta ja yhdenmukaisuutta sekä huolehtii viranomaisyhteistyöstä ja muusta syyttäjän tehtäviin liittyvästä yhteistyöstä.

Lisäksi syyttäjälueen tehtävänä on huolehtia muista valtakunnansyyttäjän toimiston sille erikseen määräämistä tehtävistä.

6 §

Ahvenanmaan syyttäjälue

Ahvenanmaan maakunnassa syyttäjän tehtävien järjestämisestä alueellaan käsiteltävissä rikosasioissa vastaa Ahvenanmaan syyttäjälue, ja sen toimipaikka on Maarianhamina.

Ahvenanmaan syyttäjälueella käytettävästä kielestä ja henkilöstön kielitaidosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 6 luvussa.

Johtavaan maakunnansyyttäjään ja maakunnansyyttäjään sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään johtavasta aluesyyttäjistä ja aluesyyttäjistä.

2 luku

Syyttäjät ja syyttäjän tehtävät

7 §

Syyttäjät

Syyttäjiä ovat:

- 1) valtakunnansyyttäjä ja apulaisvaltakunnansyyttäjä;
- 2) valtionsyyttäjä;
- 3) johtava aluesyyttäjä ja johtava maakunnansyyttäjä;
- 4) erikoissyyttäjä;
- 5) aluesyyttäjä ja maakunnansyyttäjä;
- 6) apulaissyyttäjä.

Suomen kansallisesta jäsenestä Eurojustissa säädetään Eurojustia koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta annetussa laissa (742/2010).

8 §

Erityissyyttäjät

Erityissyyttäjiä ovat valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies, joiden syyteoikeudesta säädetään perustuslain 110 §:ssä.

32/2019

9 §

Syyttäjän tehtävät

Syyttäjän tehtävänä on huolehtia rikosoikeudellisen vastuun toteuttamisesta hänen käsiteltävänä olevassa asiassa tasapuolisesti, joutuisasti ja taloudellisesti asianosaisten oikeusturvan ja yleisen edun edellyttämällä tavalla.

10 §

Syyttäjän toimivalta

Syyttäjällä on itsenäinen ja riippumaton syyteharkintavalta. Syyttäjä tekee itsenäisesti ja riippumattomasti päätösvaltaansa kuuluvat, rikosoikeudellisen vastuun toteuttamista koskevat ratkaisut käsiteltävänä olevassa rikosasiassa. Syyttäjä on toimivaltainen syyttäjäntehävissä koko maassa.

11 §

Valtakunnansyyttäjän tehtävät ylimpänä syyttäjänä ja ratkaisuvalta

Valtakunnansyyttäjän tehtävänä on:

- 1) toimia syyttäjänä niissä asioissa, jotka hänelle lain mukaan kuuluvat tai jotka hän ottaa käsiteltäväkseen;
- 2) päättää syyttäjän valituslupahakemuksen jättämisestä korkeimpaan oikeuteen ja syyttäjien edustamisesta korkeimmassa oikeudessa;
- 3) valvoa ja edistää syyttäjän toiminnan oikeudellista laatua ja yhdenmukaisuutta;
- 4) määrätä esitutkintalain (805/2011) 2 luvun 4 §:ssä tarkoitetut, poliisimiehen tekemäksi epäiltyjen rikosten tutkinnanjohtajina toimivat syyttäjät.

Valtakunnansyyttäjä voi ottaa itse ratkaistavakseen alaiselleen syyttäjälle kuuluvan asian tai määrätä alaisensa syyttäjän ajamaan syytettä, jonka nostamisesta hän on päättänyt. Valtakunnansyyttäjä voi myös määrätä asian alaisensa syyttäjän syyteharkintaan.

Valtakunnansyyttäjä voi antaa nimetyille syyttäjänvirastaan virkavapaalla olevalle, toisessa virkasuhteessa olevalle virkamiehelle määrääjäksi sellaiset syyttäjänvaltuudet, joita tämä määrättyssä tehtävässään tarvitsee. Syyttäjänvaltuuksia käyttävään henkilöön sovelletaan muutoin, mitä syyttäjistä säädetään.

12 §

Apulaisvaltakunnansyyttäjä

Apulaisvaltakunnansyyttäjä toimii valtakunnansyyttäjän apuna ja sijaisena.

Apulaisvaltakunnansyyttäjä ratkaisee hänen käsiteltäväkseen kuuluvat asiat samoin valtuuksin kuin valtakunnansyyttäjä.

13 §

Valtionsyyttäjät

Valtakunnansyyttäjän toimistossa on valtionsyyttäjiä.

Valtionsyyttäjä toimii syyttäjänä hänen käsiteltäväkseen määrättyissä asioissa.

14 §

Erikoissyyttäjät

Erikoissyyttäjä toimii syyttäjänä erikoistumisalaansa kuuluvissa erityisen vaativissa rikosasioissa sekä muissa hänelle määrättyissä rikosasioissa.

15 §

Johtavat aluesyyttäjät, aluesyyttäjät ja apulaissyyttäjät

Johtavat aluesyyttäjät, aluesyyttäjät ja apulaissyyttäjät toimivat syyttäjänä syyttäjälueella käsiteltävissä rikosasioissa ja muissa heille määrättyissä asioissa.

16 §

Kelpoisuusvaatimukset

Valtakunnansyyttäjän ja apulaisvaltakunnansyyttäjän kelpoisuusvaatimuksena on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, tehtävän edellyttämä monipuolinen kokemus sekä käytännössä osoitettu johtamistaito ja johtamiskokemus.

Muiden syyttäjien kelpoisuusvaatimuksena on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Johtavien aluesyyttäjien kelpoisuusvaatimuksena on lisäksi käytännössä osoitettu johtamistaito.

17 §

Nimittäminen

Valtakunnansyyttäjän nimittämisestä säädetään perustuslaissa. Apulaisvaltakunnansyyttäjän nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä.

Valtionsyyttäjän nimittää valtioneuvosto valtakunnansyyttäjän toimiston esityksestä.

Johtavan aluesyyttäjän, erikoissyyttäjän ja aluesyyttäjän nimittää valtakunnansyyttäjän toimisto. Johtavan aluesyyttäjän virkaan nimitetään viiden vuoden määräajaksi, jollei erityisestä syystä ole perustetta nimittää tätä lyhyemmäksi määräajaksi.

Apulaissyyttäjän nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen syyttäjälue.

3 luku

Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen

18 §

Johtaminen

Valtakunnansyyttäjän toimistoa johtaa valtakunnansyyttäjä.

Syyttäjäluetta johtaa johtava aluesyyttäjä. Johtavan aluesyyttäjän apuna voi toimia yksi tai useampi apulaispäällikkönä toimiva syyttäjä. Apulaispäälliköt hoitavat syyttäjän tehtäviensä lisäksi heille määrättyjä hallinnollisia tehtäviä syyttäjälueella.

19 §

Hallinnollisten asioiden ratkaiseminen

Valtakunnansyyttäjä ratkaisee koko Syyttäjälaitosta koskevat hallinnolliset asiat, jollei niitä ole säädetty tai määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi.

Valtakunnansyyttäjän toimistossa käsiteltävät hallinnolliset asiat ratkaisee valtakunnansyyttäjä, jollei asiaa ole säädetty tai määrätty muun virkamiehen ratkaistavaksi. Muun virkamiehen kuin valtakunnansyyttäjän tai apulaisvaltakunnansyyttäjän ratkaistavaksi ei voida antaa hallinnollista asiaa, joka on laissa säädetty valtakunnansyyttäjän ratkaistavaksi. Valtakunnansyyttäjä voi pidättää itselleen päätösvallan asiassa, jonka muu valtakunnansyyttäjän toimiston virkamies muuten saisi ratkaista.

Syyttäjälueella käsiteltävät hallinnolliset asiat ratkaisee johtava aluesyyttäjä, jolle asiaa ole säädetty tai Syyttäjälaitoksen työjärjestyksellä määrätty apulaispäällikön tai muun virkamiehen ratkaistavaksi. Johtava aluesyyttäjä voi pidättää itselleen päätösvallan hallinnollisessa asiassa, jonka muu syyttäjälueen virkamies muuten saisi ratkaista.

20 §

Rikosasioiden jakaminen

Rikosasiat on jaettava syyttäjien käsiteltäviksi siten, että asianosaisten oikeus saada asiansa ratkaistuksi riippumattomasti, puolueettomasti ja joutuisasti turvataan.

Valtakunnansyyttäjä voi määrätä samaan rikosasiaan useamman syyttäjän. Samalla tulee määrätä heidän keskinäisestä vastuunjaostaan. Johtava aluesyyttäjä voi antaa tällaisen määräyksen alaisuudessaan toimiville syyttäjille.

21 §

Rikosasian siirtäminen toiselle syyttäjälle

Syyttäjän ollessa toisen virkatehtävän vuoksi tai muusta syystä estynyt hoitamasta syyttäjän tehtäväänsä, esimies voi siirtää hänen käsiteltävänä olevia rikosasioita toisen syyttäjän hoidettavaksi.

Esimies voi erityisestä syystä siirtää alaisensa syyttäjän käsiteltävänä olevia rikosasioita toisen syyttäjän hoidettavaksi, jos se on joutuisan oikeudenkäynnin järjestämisen, työn tasaamisen, erityisosaamisen taikka muun vastaavan synn vuoksi tarkoituksenmukaista. Tämä edellyttää rikosasiaa käsittelevän syyttäjän suostumusta.

4 luku

Erinäiset säännökset

22 §

Tiedonsaantioikeus

Syyttäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus maksutta saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävien suorittamista varten tarpeelliset tiedot ja asiakirjat, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista syyttäjälle tai tietojen käyttämistä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Syyttäjällä on oikeus saada virkatehtävien suorittamista varten tarpeelliset tiedot yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yritys-, pankki- tai vakuutuslainsäädännön estämättä. Syyttäjällä on oikeus saada syyteharkinnassa tarvittavia tietoja sakkorangaistuksia ja niiden täytäntöönpanoa koskevia tietoja Oikeusrekisterikeskuksen sakkorekisteristä.

Syyttäjällä ei kuitenkaan ole 1 momentissa tarkoitettua oikeutta saada tietoja, jotka viranomainen tai julkista tehtävää hoitamaan asetettu yhteisö on saanut luvan perusteella tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai suunnittelu- ja selvitystehtäviä varten.

23 §

Vaitiolo- ja vaitiolo-oikeus

Mitä poliisilain (872/2011) 7 luvun 1 §:ssä säädetään poliisin henkilöstöön kuuluvan vaitiolo- ja vaitiolo-oikeudesta ja 5 §:ssä ilmaisovelvollisuudesta, sovelletaan myös Syyttäjälaitoksen henkilöstöön kuuluvaan.

Syyttäjällä on vaitiolo-oikeus poliisilain 7 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitetuista tiedoista, jotka hän on saanut toimiessaan esitutkintalain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettuna tutkinnanjohtajana.

Syyttäjän vaitiolo-velvollisuudesta ja vaitiolo-oikeudesta hänen vahvistaessaan eurooppalaisen tutkintamääräyksen säädetään rikosasioita koskevaa eurooppalaista tutkintamääräystä koskevan direktiivin täytäntöönpanosta annetussa laissa (430/2017).

Syyttäjälaitoksen henkilöstöön kuuluvan velvollisuudesta todistaa oikeudenkäynnissä 1 momentissa tarkoitettua vaitiolo-velvollisuudesta tai 2 momentissa tarkoitettua vaitiolo-oikeudesta huolimatta säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 12 §:n 3 momentissa.

24 §

Esteellisyys

Syyttäjä on esteellinen, jos:

- 1) hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) asiassa on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen läheiselleen;
- 3) hän tai hänen läheisensä avustaa tai edustaa asianosaista taikka sitä, jolle asiassa on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 4) hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen taikka siihen, jolle asiassa on odotettavissa hyötyä tai vahinkoa;
- 5) hän on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen tai hallintoneuvoston jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä tai julkisoikeudellisessa laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asiassa on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa; tai
- 6) muu kuin 1–5 kohdassa tarkoitettu seikka on omiaan antamaan perustellun aiheen epäillä hänen puolueettomuuttaan asiassa.

Syyttäjän läheisellä tarkoitetaan hallintolain (434/2003) 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja henkilöitä.

Syyttäjä saa esteellisenäkin ryhtyä toimeen, joka ei siedä viivytystä. Syyttäjän on ilmoitettava esteellisyydestään sille, joka määrää hänelle sijaisen.

25 §

Varallaolo

Valtakunnansyyttäjä voi järjestää syyttäjien virastoajan ulkopuolisen varallaolon tarkoituksenmukaisella tavalla.

Johtava aluesyyttäjä voi määrätä syyttäjän olemaan virastoaikana varalla, jos se on tarpeen syyttäjän tavoitettavuuden varmistamiseksi tämän päätösvaltaan kuuluvien kiireellisten asioiden ratkaisemiseksi.

Valtakunnansyyttäjän varallaolotehtävään määräämällä syyttäjällä on varalla ollessaan toimivalta päättää toimenpiteistä toisen syyttäjän käsiteltäväksi määrättyssä asiassa, jos toimenpide ei siedä viivytystä.

26 §

Asiamiehenä tai avustajana toimiminen

Syyttäjän oikeuteen toimia asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynnissä sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 3 §:ssä säädetään virkamiehestä ja yleisen tuomioistuimen lainoppineesta jäsenestä.

Syyttäjän velvollisuudesta ajaa asianomistajan yksityisoikeudellista vaatimusta säädetään oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 3 luvun 9 §:ssä.

32/2019

27 §

Virkasyytteen käsittely

Valtakunnansyyttäjää ja apulaisvaltakunnansyyttäjää syytetään virkarikoksesta korkeimmassa oikeudessa. Syyttäjänä on joko valtioneuvoston oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies.

Valtionsyyttäjää, johtavaa aluesyyttäjää, erikoissyyttäjää, aluesyyttäjää ja apulaissyyttäjää syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa. Syyttäjänä on joko valtioneuvoston oikeuskansleri tai eduskunnan oikeusasiamies taikka valtioneuvoston oikeuskanslerin tai eduskunnan oikeusasiamiehen määräämä syyttäjä.

28 §

Syyttäjälaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittely

Syyttäjälaitosta koskevien vahingonkorvausasioiden käsittelystä säädetään valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa (978/2014).

29 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään syyttäjien kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista, muiden Syyttäjälaitoksen virkamiesten kuin syyttäjien kelpoisuudesta ja nimitämisestä sekä hallintokanteluasioiden ratkaisemisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä Syyttäjälaitoksen organisaatiosta ja syyttäjälajeista, henkilöstöstä, syyttäjien hallinnollisista tehtävistä ja niihin määräämisestä, apulaispäällikön tehtävästä ja siihen määräämisestä, syyttäjien nimitämisestä määräaikaan virkasuhteeseen sekä henkilöstön virkasuhdetta koskevasta päätösvallassa.

30 §

Syyttäjälaitoksen työjärjestys

Työskentelyn järjestämisestä Syyttäjälaitoksessa määrätään valtakunnansyyttäjän vahvistamassa Syyttäjälaitoksen työjärjestyksessä. Työjärjestyksessä voidaan määrätä virkamiesten tehtävien hoitamisesta ja sijaisista, rikosasoiden jakamisesta syyttäjälajeilla, syyttäjän tehtävien järjestämisestä, asioiden käsittelystä sekä muista Syyttäjälaitoksen hallintoon kuuluvista, toiminnan järjestämiseksi tarpeellisista asioista.

5 luku

Voimaantulo

31 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2019.

Tällä lailla kumotaan syyttäjälaitoksesta annettu laki (439/2011), jäljempänä *kumottu laki*.

32/2019

32 §

Viittaussäännös

Mitä muualla laissa säädetään virallisesta syyttäjistä, sovelletaan syyttäjään.

Mitä muualla laissa säädetään Valtakunnansyyttäjänvirastosta, koskee valtakunnansyyttäjän toimistoa.

Mitä muualla laissa säädetään syyttäjänvirastosta, johtavasta kihlakunnansyyttäjistä ja kihlakunnansyyttäjistä, koskee vastaavasti syyttäjääluetta, johtavaa aluesyyttäjää ja aluesyyttäjää.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan kumottuun lakiin, viittauksen on katsottava tarkoittavan tämän lain vastaavaa säännöstä.

33 §

Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain tullessa voimaan syyttäjänvirastoissa ja Valtakunnansyyttäjänvirastossa viireillä olevat asiat, syyttäjänvirastojen ja Valtakunnansyyttäjänviraston tekemät sopimukset ja sitoumukset sekä niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät Syyttäjälaitokselle.

34 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Henkilöstön asemasta säädetään valtion virkamieslain (750/1994) 2 luvussa.

Tämän lain tullessa voimaan syyttäjänvirastojen ja Valtakunnansyyttäjänviraston virat muuttuvat Syyttäjälaitoksen yhteisiksi viroiksi. Tässä tarkoitettu viran muuttuminen ei edellytä virkaan nimitetyn virkamiehen suostumusta.

Tämän lain tullessa voimaan syyttäjänvirastojen johtavan kihlakunnansyyttäjän virat lakkaavat ja virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista. Johtavat kihlakunnansyyttäjät siirtyvät aluesyyttäjän virkaan lain voimaantuloajankohdan mukaisten toimipaikkojensa mukaisille alueille ja yksiköihin. Kihlakunnansyyttäjien virat muuttuvat aluesyyttäjien viroiksi ja virat sijoittuvat lain voimaantuloajankohdan mukaisten toimipaikkojensa mukaisille alueille ja yksiköihin.

Sellaiset kihlakunnansyyttäjän virat, joihin nimitetyt ovat lain voimaan tullessa määrättyinä toistaiseksi voimassa olevaan erikoissyyttäjän tehtävään, muuttuvat lain voimaan tullessa erikoissyyttäjien viroiksi. Erikoissyyttäjien viroiksi muuttuvat myös ne kihlakunnansyyttäjän virat, jotka on perustettu erikoissyyttäjien tehtävien hoitamiseksi.

Helsingissä 11 päivänä tammikuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Oikeusministeri Antti Häkkänen